

Väsen

första delen av Vänligt över jorden glänser-trilogin

Scen 1: På fritids

Barnet leker med en pappadocka.

Barnet (*till pappadockan*)

Pappa! (*paus*) Pappa! (*paus*) Paappaa!

Pappadockan

Ja. Vad är det?

Barnet

Kan vi leka?

Pappadockan

Jag måste jobba, älskling.

Barnet

Kan jag få sitta i ditt knä?

Pappadockan

Ja. Men då får du sitta still och vara tyst.

Barnet

Jaa!

Pappadockan

Lovar du att sitta still?

Barnet

Mm.

Barnet sätter pappadockan i knät. Men barnet kan inte sitta still.

Pappadockan

Nä, det går inte. Du får hoppa ner. Jag måste jobba.

Barnet (*till publiken*)

Så gör min pappa hela tiden.

Scen 2: På fritids

Barnet leker med en farmordocka.

Barnet *(till farmordockan)*

Farmor! *(paus)* Farmor! *(paus)* Faarmoor!

Farmordockan

Ja. Vad är det?

Barnet

Kan vi leka?

Farmordockan

Du får gå ut och leka.

Barnet

Men jag har ingen att leka med.

Farmordockan

Du får hitta på nåt själv.

Barnet

Kan du följa med ut?

Farmordockan

Nä du, gå ut får du göra själv.

Barnet *(till publiken)*

Så gör min farmor hela tiden. *(paus)* Jag är själv på fritids.

Min kompis blir alltid hämtad tidigt. Sen måste jag gå hem

själv också. Det gör jag varje dag. Går hem till farmor

alldeles själv.

Scen 3: På fritids

Barnet leker med en liten-liten barndocka. Den skuttar längsmed en stig i en miniatyrskog.

Barnet *(till publiken)*

Det här är jag. *(visar upp dockan)* Jag är på väg hem till farmor. Varje dag går jag från fritids hela vägen hem till farmor. Genom skogen. Det går en stig genom skogen. Så jag behöver inte vara rädd.

Barndockan kommer in i den läskiga delen av miniatyrskogen. Den skuttar inte längre.

Barnet *(till publiken)*

Det här är den läskiga delen av skogen. Den är liksom ... läskigare än den andra delen. För att den är konstig.

En egendomlig organism blockerar stigen. Den börjar lysa när barndockan kommer nära.

Barnet *(till publiken)*

Den här var inte här igår, det vet jag. För jag gick här igår. Och nu är den i vägen.

Ett Shepard–Risset glissando, och den läskiga delen av miniatyrskogen börjar lysa. Barndockan springer därifrån ... och Barnet backar undan.

Scen 4: I skogen

En stig genom skogen. Men det är en mycket märklig skog. Den ser inte ut som någon annan skog på jorden. Den ser nästan utomjordisk ut.

Barnet, med en pinne i högsta hugg, möter Organismen. Organismen är större än barnet, mycket större. Har den fallit från himmelen? Eller har den växt upp ur marken? Hur som helst är den i vägen.

Barnet *(till publiken)*

Jag är inte rädd. För att gå genom skogen alldeles själv. Inte ens den läskiga delen av skogen tycker jag är läskig. Jag har bara en pinne om ifall att. För att den där! *(pekar på Organismen)* Den där ska inte vara här. Den är i vägen. Igår tyckte jag att den rörde sig. Men det kan den ju inte. Den lever ju inte. Jag måste ha hittat på. Det kan inte vara på riktigt. Att den rörde sig. Jag behöver inte vara rädd.

Barnet petar med en pinne på Organismen. Mycket, mycket försiktigt ... Inget händer.

Barnet petar på Organismen. Lite mer nyfiket ... Inget händer.

Barnet försöker putta bort Organismen. Den puttar tillbaka – jättehårt! Barnet faller omkull. Hen blir livrädd och springer därifrån.

Organismen undersöker sin omgivning. Barnet kommer smygande tillbaka.

Barnet *(till publiken)*

Jag är rädd. Jag är inte rädd för att säga det. Att jag är rädd nu.

Barnet *(fortsatt till publiken)*

Men jag måste hem till farmor. Jag har ingen annanstans att vara. Igår satt jag på gungan utanför fritids – jättelänge. Ända tills pappa kom och hämtade mig. Det vill jag inte. Sitta på en gunga utanför fritids. Alldeles själv. Jag **ska** hem till farmor nu.

Barnet försöker peta på Organismen för se hur den reagerar. Men Organismen vill inte petad på med en spetsig pinne. Den böjer och vrider sig för att komma undan pinnen.

Organismen undersöker pinnen med en extremitet där dess synorgan sitter. Barnet förstår då att den kan uppfatta sin omvärld.

Barnet

Du är ju inte farlig ju.

Organismen följer pinnen som en kissemissa som jagar en solkatt. Barnet slänger iväg pinnen.

Barnet

Hämta pinnen! Hämta pinnen då! Kom igen – hämta pinnen! Pinnen, hämta – hallå! *(paus)* Du fattar ju ingenting. Du är korkad. Mer korkad än grannens hund. Den kan springa efter pinnar.

Nu vill Organismen undersöka Barnet. Men Barnet är rädd för den konstiga extremiteten.

Barnet

Sluta! Jag vill inte. Lägg av! Låt mig vara – jag vill inte!

Organismen förstår att det är ett samband mellan att den närmar sig och att den konstiga tvåbenta varelsen ger ljud ifrån sig.

Organismen testar: Den närmar sig, och Barnet säger "Sluta!" Den närmar sig igen, och Barnet säger "Sluta!" Upprepar om och om igen, med samma resultat.

Barnet

*(Inser plötsligt att Organismen slutar när hen säger "sluta")
Fattar du vad jag säger? Fattar du det? (paus) Flytta på dig! (viftar med händerna) Flytta på dig! Flytta på dig!*

Organismen förstår inte. Barnet blir frustrerad.

Organismen gör gester. Den pekar på sig själv, den pekar på sin omgivning, den pekar på Barnet. Men Barnet förstår ingenting.

Barnet

Det är taskigt att vara i vägen. Jag **måste** komma förbi.

Barnet verkar ha bestämt sig för att ta sig igenom, hen närmar sig med pinnen höjd. Organismen är redo att försvara sig. Barnet stannar ett steg bort.

Plötsligt stöter Barnet pinnen i Organismens kropp. Den sitter fast.

Barnet

Okej då! Var i vägen då. Jag går tillbaka. Till fritids. Och sätter mig på gungan. Tills pappa kommer. Så kan du ... bara vara där och vara i vägen då. Jag bryr mig inte. Men imorgon. Imorgon får du inte vara här. Imorgon får du vara nån annanstans. Där du inte är i vägen. Fattar du!

Barnet går därifrån. När Organismen är ensam gör den sig fri från pinnen. Och ger ifrån sig ett litet, litet – men ändå omisskännligt – ljud av smärta.

Scen 5: I skogen

Barnet möter Organismen. Som är i vägen igen.

Barnet

Näääee! Du är fortfarande här. Jag var helt säker på att idag – idag skulle du **inte** vara här. Idag skulle du vara nån annanstans. Men du är här! Och är i vägen.

Organismen gör ljud, främmande och oförståeliga ljud. Försöker den prata med Barnet?

Barnet

Sch! Tyst med dig – sssccchhh!

Organismen tystnar ... och betraktar Barnet.

Barnet

Jag måste prata med dig. Även om du är korkad som en kaktus, eller en humla – så måste du fatta att jag är på väg hem till farmor. Jag måste hem till farmor. Och då måste jag ta mig förbi dig.

Organismen försöker desperat kommunicera med Barnet. Men Barnet förstår inte.

Barnet

Det är orättvist! Det är orättvist att jag inte kan gå hem till farmor bara för att du står i vägen. Du är dum! Du är dum som står i vägen! Flytta på dig!

Barnet tar upp en sten och hotar med att kasta den. Organismen blir rädd för Barnet. Blir tyst och stilla. I hopp om att det jobbiga ska försvinna.

Barnet kastar stenen. Organismen skriker av smärta. Barnet förstår nu för första gången att Organismen kan känna smärta.

Organismen är rädd och kan inte komma undan. Barnet skäms för att ha tillfogat smärta.

Barnet

Förlåt! Förlåt, det var inte meningen. Jag fattade inte att ...

Jag är ledsen, jag fattade inte – att det gjorde ont på dig.

Förlåt!

Men Organismen förstår inte det. Är bara liten och rädd.

Barnet

Det var inte meningen, jag lovar. Jag visste inte att det gjorde ont på dig.

Barnet vet inte hur hen ska ställa allt till rätta. Organismen blir bara rädd vad hen än gör. Barnet tycker det är jättejobbigt. Springer därifrån för att komma undan det jobbiga.

Barnet kommer tillbaka med en bukett blommor.

Barnet

Jag plockade blommor, dom är till dig. (*sträcker fram buketten*) Förlåt.

Organismen sträcker sig fram och undersöker buketten. Men tycker inte den är aptitlig. Drar sig tillbaka. Barnet drar undan buketten.

Barnet sträcker fram buketten igen. Organismen sträcker sig fram. Barnet drar undan buketten, Organismen drar sig tillbaka. Barnet kastar bort buketten och provar att vinka istället. Organismen vinkar tillbaka. De vinkar tillsammans, i samklang.

Barnet provar andra rörelser. Organismen speglar rörelserna. Barnet kan knappt tro att det är sant.

Organismen provar att röra på sig. Barnet imiterar rörelsen. Organismen blir mycket upphetsad och provar andra rörelser. Barnet gör sitt bästa för att spegla rörelserna, men det är ganska svårt. Barnet blir frustrerad.

Organismen provar en enklare rörelse. Barnet speglar den. De rör sig tillsammans, i fullständig samklang. En utomjordisk dans.

Barnet

Jag måste fråga dig en sak. Är du smart? (paus) Är du det? (paus) Är du smart?

Organismen försöker imitera ljudet. Det låter inte alls som "är du smart".

Barnet

Är du smart?

Organismen försöker imitera ljudet. Barnet försöker imitera Organismen. Om och om igen. Och steg för steg låter de alltmer lika varandra, ljuden. Och till sist:

Organismen

Ääuuooaauii?

Barnet

Ääuuooaauii?

Organismen och Barnet

Ääuuooaauii!

Organismen och Barnet blir väldigt glada båda två. Och sedan ... verkar insikten drabba dem. Insikten om vad som precis har skett. Den enorma som just skett. Två väsensskilda varelser har kommunicerat för allra första gången. En tystnad.

Barnet tar upp pinnen. Organismen ryggar tillbaka. Barnet bryter itu pinnen. Organismen blir nyfiken. Barnet bryter sönder pinnen i små-små bitar. Organismen förstår.

Organismen vill undersöka Barnet, men Barnet är fortfarande ganska rädd för extremiteten. Organismen tar det väldigt försiktigt. Barnet sträcker fram handen och Organismen nästan smakar lite-lite på den.

Barnet

Blä! (*hoppas undan*) Förlåt alltså. Men du är ju jättevarm och slemmig inne i ... vad är det? Är det din mun? Eller vad är det?

Organismen verkar bli förnärmad.

Barnet

Förlåt, det var inte meningen att vara taskig. Men det var ganska jätteäckligt. Inte för att vara taskig alltså. Jag menar inte att vara taskig. Och förlåt för det där med pinnen. Och stenen. (*paus*) Men du, jag måste verkligen komma förbi. Jag måste hem till farmor. Jag har ingen annanstans att vara på eftermiddagen. Pappa jobbar, jättelänge. Och jag har ingen annan.

Organismen vill inte lyssna. Tycker att Barnet låter sur och dum.

Barnet

Men hallå, jag pratar med dig! Jag fattar att du inte fattar vad jag säger.

Barnet (fortsätter)

Men du måste ju fatta att jag vill komma förbi. Och att du är i vägen. Det fattar du ju!

Organismen fattar nog det, men vill inte lyssna på någon som är sur och dum.

Barnet

Okej då! Var i vägen då. Jag går igenom skogen. Jag behöver inte gå på stigen. Hej då – du är bara dum!

Barnet går därifrån. Ett Shepard–Risset glissando, när ett eteriskt ljus rör sig över himmelen. Strålarna silar ner genom lövverket. Organismen följer det längtansfullt. Men ljuset försvinner ... och Organismen blir mycket besviken.

Barnet kommer tillbaka – lite skamsen.

Barnet

Okej, jag ... jag säger som det är. Jag vågar inte gå igenom skogen, den är jätteläskig. Den är den, på riktigt. Träden står så tätt, det blir mörkt därinne. Och så är den en massa grenar och taggar som sticks överallt – och jag vet att farmor säger att det inte finns några farliga monster häromkring, men när jag går bland dom mörka träden så låter det precis som om det smyger en massa monster efter mig, och när jag vänder mig om så gömmer dom sig i träden ... och jag vet att monster inte gömmer sig i träd – men det känns så! (paus) Vad är det? Du är ju jättekonstig. Är det nånting fel på dig?

Organismen tittar på Barnet. Den försöker kommunicera. Tar in saker i munnen – och spottar ut dom igen.

Barnet

Vad då? Är du hungrig – är det **det** som är felet? (*låtsas äta*) Är det det?

Organismen imiterar Barnets låtsasätning.

Barnet

Men då fixar jag nåt som du kan äta. Äter du sånt som jag äter? Det har jag inte. Men ... jag kan springa och hämta. Jag springer till fritids – och brer en marmeladmacka. Stanna du där bara. Jag kommer tillbaka.

Barnet skyndar till fritids. Ett Shepard–Risset glissando, när det eteriska ljuset återvänder. Organismen är mycket upphetsad. Den väntar på att något ska falla från himmelen.

Men ingenting faller – och ljuset drar vidare. Organismen tappar hoppet. Kryper ihop och blir stilla.

Barnet återvänder med en marmeladmacka.

Barnet

Hur är det? Jag har en macka till dig. Det mjuka brödet var slut. Det fanns bara knäckebröd. Men det är apelsinmarmelad på, det är gott. (*sträcker fram*) Smaka ...

Organismen är stilla.

Barnet

Kan du inte prova? Snälla? Du måste ju äta nånting.

Organismen är stilla.

Barnet

Men då vet jag inte.

Barnet slänger mackan. Sätter sig bredvid Organismen. Klappar tröstade. Det verkar hjälpa lite-lite. Organismen lutar sig mot sin nya vän. Det är mysigt. Barnet klappar extremiteten. Organismen smakar lite-lite på Barnet. Det smakar ganska gott. Organismen biter tag.

Barnet

Aj! Vad gör du! (försöker komma loss) Släpp! Det gör ont.
Jag är inte mat!

Organismen släpper taget. Barnet har skadat handen.

Barnet

Jag försökte bara hjälpa till. Och du var jättetaskig mot mig. Jag tänker inte hjälpa till mer.

Organismen försöker be om ursäkt. Men Barnet förstår inte.

Barnet

Vad vill du? Du vill inte ha marmeladmacka. Jag har inget annat. Och du får **inte** äta mig.

Ett Shepard–Risset glissando. Organismen blir upphetsad. Och Barnet blir rädd. Ljuset har äntligen hittat Organismen.

Barnet

Vad är det som händer! Jag vill inte ... Jag vill att det ska sluta. Få det att sluta, snälla!

Det regnar lurviga ... ja, vad i all världen är det? Stora, lurviga bollar som förmodligen lever. De blir i alla fall jättearga när de landar.

De lurviga bollarna faller som kanonkulor. Det gör ont på Barnet när de träffar hen. Organismen skyddar Barnet, alltmedan ljuset försvinner.

Organismen hann inte fånga några bollar eftersom den var upptagen med att skydda Barnet.

Barnet

Är det såna du vill ha? Är det såna du har letat efter?

Barnet förstår nu att Organismen äter lurviga bollar. Som förmodligen lever. De blir i alla fall jätte-jättearga när en plockar upp dem. En måste vara försiktig när en plockar upp dem. Barnet matar Organismen med de lurviga bollarna.

Organismen är nöjd och glad. Men en lurvig boll ligger kvar på marken. Barnet plockar upp den försiktigt. Den är inte arg. Den är snarare ... ledsen och rädd. Organismen vill äta upp den i alla fall. Barnet vet inte vad hen ska göra.

Barnet

Måste du ha den också. Den verkar ... den är ju alldeles ensam. Ska vi inte spara den?

Organismen vill ha den i alla fall. Försöker övertyga Barnet att lämna över den. Bollen piper och gnäller när den kommer nära Organismen.

Barnet

Men snälla, kan vi inte behålla den? Den är så mjuk. Och så snäll.

Organismen säger nej.

Barnet

Ser du inte att den är rädd. Den vill inte bli uppäten.

Organismen rycker bollen ur händerna på Barnet – och sväljer den.

Barnet

Det var taskigt gjort. Du behövde inte äta upp den också.

Men bollarna dyker upp igen. Som knölar på stigen. Eller lökar som är på väg upp genom marken. Organismen är hur som helst mycket nöjd och pekar på dem.

Barnet

Vad är det? (paus) Kan man ta på dom?

När Barnet rör en av bollarna så kommer ett ljud: en ton. De andra bollarna spelar andra toner. En melodi. Barnet kan kompa med bollarna. Alla vill klappa i takt.

Scen 6: Hemma hos farmor

Barnet leker med dockorna: pappa och farmor.

Farmordockan

Hen¹ var inte här igår heller.

Pappadockan

Jag vet. Jag har fått hämta hen på fritids – och jag har inte tid med det. Jag har missat jättemycket jobb.

Farmordockan (till Barnet)

Varför kommer du du inte hit efter fritids?

Barnet

Jag har försökt. Varje dag. Men det gick inte.

Farmordockan

Vad då, gick inte? Det är väl bara att gå. Den ena foten framför den andra.

Barnet

Mm.

Pappadockan

Hen sa att den var nån som var taskig mot hen. Som bet hen.

Farmordockan

Va! Bet hen – var då?

Barnet

Nä! Det var inget farligt.

Pappadockan

Här, på handen.

Barnet

Det var inte meningen.

Farmordockan

Vem var det som bet dig?

Barnet

Det var ingen som bet mig. Jag ramlade bara.

Pappadockan

Du sa att det var nån som bet dig.

Barnet

Mm. Men det var inte meningen.

Pappadockan

Nä, det här går inte. Jag får hämta dig på fritids när dom stänger, och så kör jag dig till farmor – och sen åker jag in till jobbet igen och jobbar lite.

Barnet

Nä! Jag kan gå genom skogen. Jag vill det.

Farmordockan

Nu gör vi som din pappa säger. Så får du vara här på kvällen med mig.

Barnet

Men jag vill inte det.

Farmordockan

Det bestämmer pappa.

Pappadockan

Du kan inte springa omkring i skogen alldeles själv, det förstår du väl.

Barnet

Men jag vill vara i skogen.

Pappadockan

Men det får du inte.

1. Byt ut mot könsbestämt pronomen beroende på skådespelaren.

Scen 7: I skogen

Barnet, med pappadockan i famnen, möter Organismen.

Barnet *(till pappadockan)*

Den är inte farlig. Jag trodde det först också. Men den är precis som oss. Fast inte alls. Den är helt olik. Men inte farlig.

Barnet sätter ner pappadockan en bit bort.

Barnet *(till pappadockan)*

Stanna du här. Jag ska visa. Den är jättesnäll.

Barnet går fram till Organismen.

Barnet *(till Organismen)*

Jag får inte gå hit nå mer. Pappa säger att jag måste stanna på fritids. Även om mina kompisar gått hem. Och sen måste jag vara hos farmor hela kvällen.

Organismen tröstar Barnet. Det känns lite-lite bättre.

Från Organismen emanerar ett ljus. Ett Shepard–Risset glissando. Ljuset sprider sig, ut från Organismen och över marken och genom hela skogen. Allting lyser. Det är inte alls en skog. Den är en enda organism, ett väsen. Och det är mycket vackert.

En melodi. Organismen sjunger på ett främmande språk – och de lurviga bollarna spelar med. Alla vill klappa i takt.

Barnet undersöker den förtrollade skogen och upptäcker att även pappadockan lyser. Barnet tar upp pappadockan, som sjunger precis som Organismen, fast en oktav lägre.

Barnet (*till pappadockan*)

Jag vill stanna här. Kan vi det?

Pappadockan svarar inte, utan bara fortsätter att sjunga. Barnet är nöjd med det svaret.

Barnet (*till publiken*)

Vill ni säga hej till min vän? Den är inte farlig. Jag kan hålla i er i handen, om ni vill säga hej. Vill ni det? Kom!

Nu får barnen i publiken hälsa på Organismen i tur och ordning. Barnet ger dem någonting från skogen som lyser, och sedan får de leka i den förtrollade skogen.